

VADLĪNIJAS PIEVEŠANAS APSTĀKĻU NOTEIKŠANAI**Ievads**

Vadlīnijas apraksta pievešanas apstākļu veidus un to noteikšanas principus, kad kokmateriālu pievešanas darbi ir pabeigti.

1. Pievešanas apstākļu definīcijas

1.1. Tabulā norādīti pievešanas apstākļu nosaukumi, tos raksturojošās definīcijas un meža tipi, kas atbilst šiem kritērijiem.

Apstākļi	Definīcija	Meža tipi
Labi	Ļoti labi pievešanas apstākļi. Laba augsnes nestspēja. Nav jāšķērso mitras ieplakas. Forvarderam nav nepieciešamas kāpurķēdes. Parasti risas nav dziļākas par 20 cm. Kokmateriālus iespējams pievest visa gada garumā.	Sl, Mr, Ln, Dm
Vidēji	Vidēja augsnes nestspēja. Jāšķērso lokālas mitras vietas. Ar daudz atkārtotiem braucieniem veidojas 20 – 40 cm dziļas risas. Vairākos gadījumos forvarderam nepieciešamas kāpurķēdes. Vietām ceļš jāpastiprina ar ciršanas atliekām. Uzmontējot kāpurķēdes, kokmateriālus iespējams pievest visa gada garumā.	Vr, Gr, Gs, Mrs, Dms, Av, Am
Slikti	Augsnes nestspēja vāja. Jāšķērso vairākas mitras vietas. Lielākā daļa pievešanas ceļa atrodas mitrā, purvainā vietā. Ar vairākiem atkārtotiem braucieniem veidojas 40 – 50 cm dziļas risas. Forvarderam bez kāpurķēdēm un būtiskas ciršanas atlieku, kā arī lētāko kokmateriālu iekļāšanas ceļā visus kokmateriālus pievest nav iespējams.	Vrs, Grs, As, Ap, Kv, Km, Ks, Kp
Ekstremāli	Ļoti vāja augsnes nestspēja. Jāšķērso pārplūdušas, pārpurvojušās vietas. Jau ar pirmajiem braucieniem risas ir dziļākas par 40 – 50 cm. Forvarderi aprīkojami ar kāpurķēdēm gan uz aizmugurējās ass, gan reizēm arī uz priekšējās ass. Liels apjoms lētāko kokmateriālu un ciršanas atlieku jāiekļāj ceļā, lai nodrošinātu forvardera pārvietošanos. Kokmateriālu pievešana bez sala, vai ļoti sausos apstākļos, ar saprātīgām izmaksām, nav iespējama.	Pv, Nd, Db, Lk

1.2. Pievešanas apstākļus nosaka, vadoties pēc meža tipa.

1.3. Vadoties pēc risu dziļuma, pievešanas apstākļus nosaka šādos gadījumos.

1.3.1. Ja augsne ir sasalusi vai izkaltusi.

1.3.2. Ja ir veikti pievešanas ceļa uzturēšanas darbi¹ un tehnika aprīkota ar kāpurķēdēm, bet risas ir dziļākas, nekā definīcijās minēts.

1.4. Ja pievešanas ceļš iet pa meža tipu robežu, pievešanas apstākļu noteikšanā vadās pēc mitrākā meža tipa.

1.5. Ja kokmateriālus pieved ar kāpurķēžu tehniku vai riteņtehnikai jālieto ķēdes mitruma vai slīdēšanas dēļ, pievešanas apstākļi ir "vidēji", "slikti" vai "ekstremāli".

1.6. Kūdreņu meža tipus maģistrālajā pievešanas ceļā un krautuvē vērtē kā "ekstremālus" apstākļus ja augsne nav sasalusi vai izkaltusi.

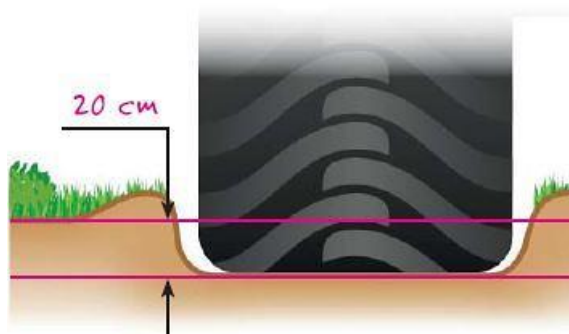
1.7. Pievešanas apstākļus vērtē kā "sliktus" šādos gadījumos.

¹ Uzturēšanas darbi ir ciršanas atlieku un, ja nepieciešams, lētāko kokmateriālu iekļāšana pievešanas ceļā ar forvarderu.

- 1.7.1. Ja 7 vai vairāk grādu slīpā **nogāzē** ir pievešanas ceļš, kurš ir vismaz 1,5 pievešanas tehnikas korpusu garumā. Nogāzes slīpuma grādu noteikšanai izmanto augstummēru.
- 1.7.2. Ja **sniega sega** ir 40 cm un vairāk.
- 1.8. **Kopšanas un enerģētiskās koksnes ieguves cirtēs** „labi” apstākļi atbilst tabulā minētajiem „labiem” un „vidējiem” apstākļiem, bet „slikti” apstākļi – „sliktiem” un „ekstremāliem”.

2. Vispārējie noteikumi

- 2.1. Pievešanas apstākļu noteikšanu un mērījumus veic pēc pievešanas darbu beigšanas cismā, kad visi kokmateriāli ir pievesti krautuvē.
- 2.2. Lai precīzāk noteiktu pievešanas apstākļus cismā kopā, tos vērtē pievešanas ceļa posmiem atsevišķi, nosakot apstākļus cismā, maģistrālajā pievešanas ceļā (MPC) un krautuvē.
- 2.3. Pievešanas apstākļus nosaka atbilstoši 1.punktā minētajiem kritērijiem, vērtējot pievešanas ceļu.
- 2.4. Gadījumos, kad pievešanas ceļš šķērso vairākas mitras vietas, vai risu dziļums dažādos tā posmos ir atšķirīgs, tad apstākļus nosaka katrā noteiktiem apstākļiem raksturīgā pievešanas ceļa posmā, neatkarīgi no tā garuma, un atbilstošos rezultātus ieraksta „Pievešanas apstākļu noteikšanas formā”. Tomēr pārāk sīka mērīšana nav nepieciešama, jo 2-3 m gara posma uzmērīšana ar atšķirīgiem apstākļiem nedos vērā ņemamu ietekmi uz rezultātu.
- 2.5. Ja pievešanas apstākļi vairākos posmos ir vienādi, tad mērījumus summē un ieraksta attiecīgajā „Pievešanas apstākļu noteikšanas formas” ailē.
- 2.6. Mērīšanai lietojamie mērinstrumenti - mērlente, diega distances mērītājs Valktax, Vertex, digitālā karšu programma un augstummērs nogāzes slīpuma mērīšanai.
- 2.7. Risu dziļumu **h** mēra cm no risas apakšējās plaknes līdz risas augšējai horizontālai līnijai, neņemot vērā sānos izspiestās augsnes paaugstinājumus.
- 2.8. „Labos” un „vidējos” apstākļos risu dziļumu pievešanas ceļa pagriezienos neuzskata par pievešanas apstākļus pasliktinošu faktoru.
- 2.9. Pievedot kokmateriālus laika apstākļos, kad augsne sāk sasalt vai izkalst, kā rezultātā ar forvarderu piebraukāto risu dziļums samazinās, un pievešanas apstākļi uzlabojas, lēmumu par pievešanas apstākļiem pieņem vadoties pēc situācijas, kāda bija pirms augsne sasala vai izkalta.
- 2.10. Ievadot mežā uzmērītos pievešanas apstākļiem atbilstošos metrus elektroniskajā „Pievešanas apstākļu noteikšanas formā”, forma aprēķinās kopējo pievešanas attālumu un noteiks cismā atbilstošos pievešanas apstākļus.
- 2.11. Pievešanas apstākļu noteikšanas elektroniskās formas izmantošana ir rekomendējama visos gadījumos, kad apstākļu noteikšana ir neviennozīmīga.
- 2.12. Ja pievešanas apstākļi visos ceļa posmos ir noteikti atbilstoši kritērijiem, tad pievešanas apstākļu noteikšanas elektroniskās formas izdots rezultāts ir sasītošs gan LVM darbiniekiem, gan mežizstrādes pakalpojumu sniedzējiem.

3. Pievešanas ceļi cīsmā

- 3.1. Pievešanas apstākļus nosaka cīsmas platībai kopā.
- 3.2. Cīsmās apstākļus nosaka atbilstoši 1.punktā aprakstītajam.
- 3.3. Cīsmās, kurās apstākļi ir neviendabīgi un tie sadalās apmēram vienādi starp diviem dažādiem, tad apstākļus cīsmā kopā nosaka pēc sliktākajiem. Piemēram, ja pievešanas attālums ir 200 m, un tas sadalās vienmērīgi starp „sliktiem” un „labiem”, tad lēmums ir – „slikti” pievešanas apstākļi.
- 3.4. Ja „labi” pievešanas apstākļi cīsmā dominē 70% un vairāk, tad lēmumu par apstākļiem cīsmā pieņem vadoties pēc šādas formulas:
 - 3.4.1. 70% „labi” un 30% „vidēji” – cīsmā kopā „labi” apstākļi;
 - 3.4.2. 70% „labi” un 30% „slikti” – cīsmā kopā „vidēji” apstākļi;
 - 3.4.3. 70% „labi” un 30% „ekstremāli” – cīsmā kopā „slikti” apstākļi.
- 3.5. Visos pārējos gadījumos, kad cīsmā 70% ir „vidēji” vai „slikti”, un 30% kāds no apstākļiem, kas pasliktina abus minētos, tad cīsmā kopā ir sliktākais no apstākļiem.
- 3.6. Cīsmā pievešanas attālumu aprēķina, nomērot cīsmas garāko diagonāli un to izdalot ar divi.

4. Maģistrālais pievešanas ceļš

- 4.1. Maģistrālajā pievešanas ceļā apstākļus nosaka atbilstoši 1.punktā aprakstītajam.
- 4.2. Ja pievešanas apstākļi MPC nav viendabīgi, tos nosaka, izmantojot „Pievešanas apstākļu noteikšanas formu” un 2.punktā norādītos noteikumus.
- 4.3. Pievešanu veicot no vairākām cīsmām pa vienu un to pašu MPC, pievešanas apstākļus MPC nosaka pēc katras cīsmas pievešanas darbu beigšanas.
- 4.4. MPC garumu mēra no cīsmas robežas līdz tas pieslēdzas krautuvei.

5. Pievešanas ceļš krautuves vietā

- 5.1. Krautuvē apstākļus nosaka atbilstoši 1.punktā aprakstītajam.
- 5.2. Ja pievešanas apstākļi krautuvē nav viendabīgi, tos nosaka, izmantojot „Pievešanas apstākļu noteikšanas formu” un 2.punktā norādītos noteikumus.
- 5.3. Pievešanas ceļa posma garumu krautuvē aprēķina, izmērot krautuves kopējo garumu, un to izdalot ar divi.

6. Kopējā pievešanas attāluma noteikšana

- 6.1. Vispirms aprēķina pievešanas attālumu cīsmā.
- 6.2. Tad mēra MPC garumu.
- 6.3. Noslēgumā aprēķina pievešanas ceļa posma garumu krautuvē.
- 6.4. Kopējo pievešanas attālumu aprēķina, summējot pievešanas attālumu cīsmā, MPC garumu un pievešanas ceļa posmu krautuvē.

Pielikums

Meža tipi un tiem raksturīgie pievešanas apstākļi

Platības	Dabiskās platības			Nosusinātās platībās	
<i>Meža tipu grupas</i> Pievešanas apstākļi	Sausieņi	Slapjaini	Purvaini	Āreņi	Kūdreņi
Labi	<i>Sils(Sl)</i> <i>Mētrājs(Mr)</i> <i>Lāns(Ln)</i> <i>Damaksnis(Dm)</i>				
Vidēji	<i>Vēris(Vr)</i> <i>Gārša(Gr)</i>	<i>Grīnis(Gs)</i> <i>Slapjais mētrājs(Mrs)</i> <i>Slapjais damaksnis(Dms)</i>		<i>Viršu ārenis(Av)</i> <i>Mētru ārenis(Am)</i>	
Slikti		<i>Slapjais vēris(Vrs)</i> <i>Slapjā gārša(Grs)</i>		<i>Šaurlapju ārenis(As)</i> <i>Platlapju ārenis(Ap)</i>	<i>Viršu kūdrenis(Kv)</i> <i>Mētru kūdrenis(Km)</i> <i>Šaurlapju kūdrenis(Ks)</i> <i>Platlapju kūdrenis(Kp)</i>
Ekstremāli			<i>Purvājs(Pv)</i> <i>Niedrājs(Nd)</i> <i>Dumbrājs(Db)</i> <i>Liekņa(Lk)</i>		